

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.564.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13256 Pani Posłanki Gabrieli Lenartowicz, w sprawie wydłużenia okresu opłacania składek emerytalno-rentowych za opiekunów dorosłych dzieci z niepełnosprawnością oraz przeliczenia ich emerytur z uwzględnieniem rzeczywistego okresu sprawowania opieki, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, również dotyczące osób pobierających świadczenia opiekuńcze (świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna), uregulowano ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych¹.

Zgodnie z art. 6 ust. 2a ww. ustawy², za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości odpowiednio:

- pobieranego świadczenia pielęgnacyjnego albo pobieranego specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;
- pobieranego zasiłku dla opiekuna przysługującego na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego i 25-letniego dla kobiet i mężczyzn.

Rozwiązanie to zapewnia osobie pobierającej świadczenie opiekuńcze ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez okres skorelowany z minimalnymi okresami uprawniającymi do najniższej emerytury. Emerytura przysługuje ubezpieczonemu po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat w przypadku mężczyzn. Po spełnieniu tego warunku osoba pobierająca świadczenie opiekuńcze, która nigdy nie była aktywna zawodowo nabywa prawo do emerytury w minimalnej wysokości, gwarantowanej przez państwo.

Istotnym jest, że wójt, burmistrz lub prezydent miasta nie opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, jeżeli podlega ona obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu na podstawie ustawy lub na podstawie odrębnych przepisów.

Jeżeli zatem świadczeniobiorca spełnia powyższe warunki, a w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) osiągnął niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) to wójt, burmistrz, lub prezydent miasta jest zwolniony z obowiązku opłacania za niego składki na ubezpieczenia społeczne do ZUS.

¹ ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.)

² ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

Ważny z perspektywy osób otrzymujących świadczenia opiekuńcze jest przepis art. 57 ust. 1 pkt 3 określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS³, uzupełniający katalog okresów, w których może powstać niezdolność do pracy o okresy pobierania świadczeń opiekuńczych (świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna) także w sytuacji, gdy nie było obowiązku opłacania za nie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Umożliwia to osobom uprawnionym ubieganie się o rentę z tytułu niezdolności do pracy w przypadku, jeśli powstała ona w okresach pobierania świadczeń opiekuńczych, za które nie było obowiązku opłacania składek ubezpieczeniowych - albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ich ustania.

Jednocześnie należy zauważyć, że kwota świadczeń opiekuńczych jest co do zasady niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę. Również składki opłacane od tych świadczeń są odpowiednio niższe. W związku z faktem, że nawet 20/25-letnie opłacanie składek od świadczeń opiekuńczych nie zagwarantowałoby w przyszłości wypłaty świadczenia emerytalnego w wysokości co najmniej minimalnej emerytury, ustawodawca zdecydował o podwyższeniu takiej emerytury do wysokości emerytury minimalnej⁴. Stanowi to wyjątek od zasady określonej w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którą emerytura minimalna przysługuje w przypadku opłacania składek przez 20/25-lat od kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Odnosnie do kwestii wydłużenia okresu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez cały okres sprawowania opieki dla osób pobierających świadczenia opiekuńcze informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przeprowadzono szczegółową analizę prawną uwzględniającą określony w Konstytucji nakaz równego traktowania, jak również zawarte w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych zasady równego traktowania.

Specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna należą do świadczeń wygasających. Kwestia dłuższego opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dotyczy przede wszystkim świadczenia pielęgnacyjnego.

Wraz z wejściem w życie ustawy o świadczeniu wspierającym⁵ opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, którym przyznano świadczenie wspierające, podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przez cały okres sprawowania opieki⁶. Oznacza to powstanie nierówności między opiekunami osób z niepełnosprawnościami pod względem okresu podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Nierówność wynika z różnicy między tytułami, z których przedstawiciele wskazanej grupy podlegają ubezpieczeniom społecznym. Osoba niepodlegająca zatrudnieniu lub innej pracy zarobkowej ze względu na potrzebę udzielania wsparcia osobie pobierającej świadczenie wspierające podlega ubezpieczeniom przez cały okres sprawowania opieki, w przeciwieństwie do osoby otrzymującej świadczenie pielęgnacyjne, która podlega ubezpieczeniom tylko w określonym ustawowo okresie 20/25 lat.

Biorąc pod uwagę okres przejściowy wynikający z przepisów ustawy o świadczeniu wspierającym trzeba podkreślić, że okres podlegania ubezpieczeniom zależeć może tylko od decyzji o złożeniu przez osobę z niepełnosprawnościami wniosku o przyznanie świadczenia

³ ustawia z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631)

⁴ art. 87 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

⁵ ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. poz. 1429)

⁶ art. 13 pkt 13b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

wspierającego albo o pozostaniu przy sytuacji, w której opiekun otrzymuje świadczenie pielęgnacyjne przyznane na starych zasadach. Rozwiązanie to łagodzi skutki wspomnianej nierówności, ograniczając ją do przypadków, gdy osoba z niepełnosprawnościami nie składa wniosku o świadczenie wspierające.

Informuję ponadto, że w oparciu o dane przekazane przez Centralę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Ministerstwie przeprowadzono również analizę skutków finansowych wprowadzenia proponowanej zmiany.

Z informacji przekazanych przez ZUS wynika, że kwoty przypisu składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zewidencjonowane za świadczeniobiorcę, za którego jednostka organizacyjna pomocy społecznej, wójt, burmistrz lub prezydent miasta ma obowiązek opłacać składki, wyniosły w 2023 r. 1 233,3 mln zł, a w 2024 r. 1 549,2 mln zł.

Skutek finansowy wydłużenia okresu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu pobierania świadczenia pielęgnacyjnego dla osób sprawujących opiekę nad osobą posiadającą orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności szacuje się w 2026 r. na 188,5 mln zł.

Z danych ZUS wynika, że w grudniu 2024 r. 163,4 tys. osób podlegało ubezpieczeniom emerytalno-rentowym lub zdrowotnemu z tytułu pobierania świadczenia pielęgnacyjnego.

W grudniu 2024 r. wypłacono 275,3 tys. świadczeń pielęgnacyjnych, z czego 213,2 tys. na zasadach obowiązujących przed styczniem 2024 r. Oznacza to, że ok. 49,8 tys. osób podlegało ubezpieczeniom na mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników lub nie podlegało w ogóle ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnemu z tego tytułu.

W Ministerstwie analizuje się przygotowanie stosownej nowelizacji, która umożliwiłaby opłacanie składek opiekunom osób z niepełnosprawnościami otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne przez cały okres jego otrzymywania. Niemniej rozważając możliwość wprowadzenia rzeczonych regulacji należy brać pod uwagę również ich wpływ na stan finansów publicznych, co oznacza konieczność uzyskania w tej kwestii pozytywnego stanowiska Ministra Finansów i Gospodarki.

Aktualny etap analiz dotyczących wprowadzenia zmiany nie pozwala na szczegółowe odniesienie się do wszystkich poruszonych w interpelacji kwestii. Zapewniam, że położenie opiekunów osób z niepełnosprawnościami będzie wnikliwie analizowane z uwzględnieniem ich obecnej i przyszłej sytuacji ubezpieczeniowej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, profesor uczelni
Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/